

TILAME

Mavzu:

Rasmiy va shaxsiy
xatlar, ularning turlari
va farqlari

O'qituvchi: Ruzikulova G. F.

Xatlar juda xilma-xil bo'lib, muassasalar, korxonalar, tashkilotlar orasida xizmat aloqalarini amalga oshiruvchi asosiy hujjat sanaladi. Xat orqali bajariladigan masalalar ko'lami juda keng bo'lib, bunday yozishmalar vositasida turli ko'rsatmalar so'rovlar javoblar tushuntirishlar, xabarlar, takliflar, iltimoslar, kafolatlar beriladi yoki qabul qilinadi.

TILAME

**XATLAR IKKI
XIL BO'LADI:**

**RASMIY
XATLAR**

**SHAXSIY
XATLAR**

TIIAME

**Rasmiy xatlar tashkilotda
ish yuritish jarayonida
qo'llaniluvchi hujjatlarning
umumiyligini miqdoriga
nisbatan 80% ni tashkil etadi.**

Rasmiy xatlar bosma ish qog'ozlariga yoziladi. Xat agarda oddiy qog'ozga yozilsa uning chap tomonidagi yuqori burchagiga xat jo'natajotgan muassasa nomi ko'rsatilgan to'rtburchak muhr qo'yiladi.

TIIAME

**Har qanday rasmiy xati
mantiqiy jihatdan o'zaro
bog'liq uch qismidan iborat
bo'ladi.**

**Xatning birinchi (kirish) qismida, odatda
xat bilan tegishli muassasaga murojaat
qilishga majbur etuvchi asosiy sabab
ko'rsatiladi.**

**Ikkinci qismida xatda
qo'yilayotgan masalani hal
qilish zarurligi dalillar asosida
bayon qilinadi**

**Xatning uchinchi (xulosa) qismida
esa xat yozishdan ko'zlangan
asosiy maqsad ifodalaniladi.**

TIIAME

**Qoidaga ko'ra xizmat xatlari bir betdan oshmasligi
lozim.**

Xizmat xatlari ikki nusxada yoziladi va imzolanadi.

**Birinchi nusxa jo'natilib ikkinchi nusxa
muassasaning o'zida saqlanadi.**

**Xizmat xatlari matnidan so'ng xatga imzo
chekuvchi rahbar lavozimining nomi aniq
ko'rsatilishi kerak.**

Hujjat muassasa rahbari tomonidan imzolanadi.

TIIAME

Shaxsiy xatlar-kishilar o’rtasidagi fikr mulohazalarni, ichki his tuyg’ularni, dard alam, hayotiy kechinmalarni bayon qilishda keng qo’llaniladi.

Shaxsiy xatlar badiiy adabiyotlarda keng qo’llaniladi.

Shaxsiy xatlar rasmiy xatlardan quyidagi belgilari bilan farq qilinadi.

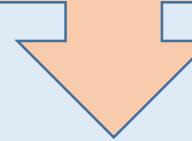
Rasmiy xatlarda zaruriy qismlari mavjud bo’ladi.

Shaxsiy xatlar esa quyidagicha
yoziladi.A.Qodiriyning “O’tgan kunlar”
romanidagi Otabekning Mirzakarim
qutidor yozgan ushbu xatini keltiramiz.

TIIAME

Muxtaram qayn otamizga!

**Siz bilan meni qorong’u zindonlarga tushirib dor ostilarigacha toprtgan buning ila
o’zining vaxshiyona tilagiga yeta olmagan keyin mrning tilimdan soxta taloq xati
yozib darvoza yonidagi haydattirishiga muvaffaq bo’lgan va bir gunohsizni shahid
etgan Homid ismli bir to’ng’izni nihoyat ikki yillik sargardonlik so’ngida yordamchilari
bilan tuproqqa qorishishga muvaffaq bo’ldim... Sizni shonli hovlingizni yonida voqe
bo’lgan bu kurash albatta sizni va uy ichingiz ham yor do’stlaringizni anchagini
tinchsizlikka qo’ygan bo’lsa kerak... Sizdan bu ulug’ gunohi uchun avf so’rab
haydalgan o’g’lingiz- Otabek Yusufbek hoji o’g’li??**

**Xatdan ko'rīnib
turibdiki ikki yillik
hijron azobini boshidan
o'tkazgan qanchadan-
qancha voqealar bayon
etilgan.**

**Bizga ma'lumki, Navoiy davrida
ham xatlarning o'rni juda katta
bo'lgan.**

TIIAME

Navoiy Husayn Boyqaroga yozgan xatlarida mazlumlarning arzu dodiga yetish, zolimlarni ish boshidan haydash, maktablar ochish...haqidagi tavsiyalarini berib o'tadi.

“Atrof- javonidan dog'i elning ariza doshti kelsa bor uzanur elni ko'p to'xtatilmasa. Har qaysisiga o'z holiga ko'ra iltifot qilinsa”.

“Yana ulkim, Majlis qurib chag'ir icharga ko'p hirs ko'rsatilmasa”.

“Ov va qushga mashg'ullik qilmoq ko'p bo'lmasa”.

**“Shaharni idora qilish ishiga yaxshi
e’tibor qilinsa. Andohkim, sharobxona,
baytullutf, qimorxona bularga o’xshash
nomashru ishlarni man qilinsa”...**

TIIAME

Mustahkamlash uchun savollar.

- 1.Rasmiy va shaxsiy xatlar o’rtasida qanday farq bor.**
- 2.Javob xatni talab qiluvchi xatlarga nimalar kiradi.**
- 3.Ilova,tasdiq xat, eslatma xat, axborot xat qanday xat hisoblanadi.**
- 4.Shaxsiy xat deganda nimani tushunasiz.**
- 5.Siz shaxsiy xat yozganmisiz va qanday mavzuda.Misollar keltiring.**
- 6.Badiiy adabiyotda uchragan shaxsiy xatlardan na’munalar keltiring.**

**E'TIBORINGIZ
UCHUN
RAHMAT!**